

[Ministeren for skatter og afgifter]

dannelsen for aktier involveret i dette forslag. Vi har et meget lille marked og et meget følsomt marked og skal derfor også være forsigtige med, hvad vi foretager os, for ikke at påvirke markedet i en uønsket retning.

Rahbæk Møller (SF):

Da nu ministeren er inde på tallene for salg, kan jeg ikke lade være med at undre mig over, at han tør, for der er vel næppe noget punkt, hvor regeringen har brændt sig så meget.

Industriministeren har oplyst tidligere, at der kun var solgt for 62 mill. kr. aktier i januar. Dette tal måtte senere rettes til 492 mill. kr.

Man kunne også oplyse, at der kun var solgt for 75 mill. kr. i februar. Dette tal har man så senere måttet rette til 250 mill. kr.

Nu siger skatteministeren, at der ikke er købt ret meget i marts vistnok, men lad os nu vente, til vi ser de foreløbige tal. Det ved regeringen åbenbart ikke ret meget om.

Så vil jeg lige, før ministeren bliver alt for tilfreds med, at der ikke var flertal for SFs forslag, konstatere, at der var altså heller ikke flertal imod. Der er faktisk et flertal i folketinget, der tilkendegav, at det ønskede at gøre noget ved det og ikke på nuværende tidspunkt kategorisk ville modsætte sig at støtte lovforslaget. Lad os nu se, hvad der sker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave. (Lempelse for ugifte samleverere).

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 6/3 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Det forslag, som her er fremsat af socialistisk folkeparti, tilsigter først og fremmest at ligestille ugifte samleverere med ægtefæller i arveafgiftsmæssig henseende. Forslaget omfatter alle samlivssituationer mellem personer, der ikke er gift med hinanden. Når den ene samlever arver den anden, skal arvingen ifølge lovforslaget betale arveafgift efter den særlig lempelige afgiftsskala for ægtefæller. Det skal dog kun gælde for arv til og med 500.000 kr., og det er en betingelse, at arvingen og arveladeren har haft fælles husstand i 2 år forud for arveladers død.

Endvidere indeholder forslaget en ændring af bestemmelsen i arveafgiftslovens § 3, stk. 6, om bevillingsmæssig nedsættelse af arveafgiften til en lavere afgiftsklasse, end slægtskabsforholdet til afdøde betinger. Det skal efter forslaget alene være en betingelse for, at nedsættelsen kan bevilges, at arvingen ved arveladers død i længere tid har været økonomisk afhængig af denne. Denne del af lovforslaget vil jeg vende tilbage til senere.

Lad mig straks fastslå, at jeg har megen sympati for tanken om ved lov at ligestille de uægteskabelige samlivsformer med de ægteskabelige i arveafgiftsmæssig henseende. Der ved fritages denne gruppe for i hvert enkelt tilfælde at søge nedsættelse til en lavere afgiftsklasse, således som det faktisk er tilfældet efter de gældende regler.

Forslaget lider imidlertid efter min opfattelse af nogle mangler, som jeg kort skal komme ind på.

Efter forslaget kan arveafgiftssatsen for ægtefæller kun anvendes for én arving. Dette er en konsekvens af, at det er de egentlige parforhold, forslagsstillerne har for øje. Hvis flere arvinger opfylder betingelserne for at betale arveafgift efter ægtefælleskalaen, foreskriver forslaget da også, at bestemmelsen kun kan anvendes af den arving, der i hen-

3) *Første behandling af lovforslag nr. L 89:*

[Ministeren for skatter og afgifter]

hold til testamente har fået tillagt den største arvelod.

Hertil vil jeg gerne sige, at et testamente kan jo indsætte to arvinger, der begge opfylder betingelserne for den lave afgiftssvarelse, og disse arvinger kan jo få lige store arveloder. Her fører lovforslagets affattelse til, at ingen af arvingerne er berettiget til den lave arveafgift.

Som det også fremgår af bemærkningerne til forslaget, vil samboende søskende kunne opfylde betingelserne for at betale ægtefællearveafgift. Søskende vil ofte arve hinanden i henhold til lovens regler, uden at der foreligger testamente. Arver to søskende en tredje bror eller søster, og har alle boet sammen, må forslaget vel medføre, at ingen af de to arvinger kan opnå den lave arveafgift, hvis der ikke foreligger et testamente, der giver den ene mere end den anden.

Bor to børn sammen med forældrene, kan lovforslaget i den foreslåede affattelse medføre, at det ene barn får ret til at betale afgift efter ægtefælleskalaen. Det vil gælde, når den afdøde far eller mor i sit testamente har bestemt, at det ene barn skal arve mere end det andet. Når to søskende arver lige meget efter deres far eller mor, vil et hjemmeboende barn typisk blive omfattet af den lave ægtefælleafgift. Et udeboende barn skal derimod betale arveafgift efter den højere afgiftsskala; dette barn har jo ikke haft fælles husstand med arveladeren.

De afgrænsningsvanskeligheder, som jeg her har været inde på, og navnlig det forhold, at der sidder et arveafgiftsudvalg i skatteministeriet, taler efter min opfattelse klart for, at man ikke nu gennemfører en lovgivning som foreslået.

Vedrørende ændringen af § 3, stk. 2, kan jeg oplyse, at denne vil medføre en væsentlig udvidelse af reglerens anvendelsesområde. Efter den praksis, der nu følges i henhold til arveafgiftslovens § 3, stk. 6, nedsættes arveafgiften for arvinger, der igennem længere tid har haft fælles bolig med arveladeren, og som desuden har været økonomisk afhængige af denne.

Efter den foreslåede bestemmelse kræver en nedsættelse på grund af økonomisk afhængighed ikke, at der har foreligget fælles husstand mellem arvelader og arving. Denne udvidelse af nedsættelsesområdet ved jeg faktisk ikke om forslagsstillerne har været

opmærksom på. Under alle omstændigheder mener jeg, at det også vedrørende dette punkt vil være af væsentlig betydning at kende arveafgiftsudvalgets samlede overvejelser, før der tages en beslutning vedrørende de her foreslåede ændringer.

Jeg vil gentage, at jeg er positivt indstillet over for det princip, forslaget er udtryk for. Imidlertid vil jeg stærkt henstille, at der ikke tages stilling til lovforslagets eventuelle nærmere udformning og vedtagelse, før der foreligger en betænkning fra arve- og gaveafgiftsudvalget. Det er, som det også fremgår af mine bemærkninger her, temmelig indviklet stof, som omfatter en række situationer af meget forskelligartet karakter.

Arve- og gaveafgiftsudvalget venter jeg vil kunne afslutte sine overvejelser, således at der kan foreligge en betænkning i løbet af sommeren og et lovforslag herom vil kunne drøftes i begyndelsen af næste samling.

Jytte Hilden (S):

Lovforslag nr. L 89 fremsat af SF er et udmærket, velargumenteret, aktuelt forslag. SF forsøger på at få lovgivningen til at passe med virkeligheden. Ægteskabsudvalget fra 1969 afgav i 1980 sin betænkning nr. 8, og dengang regnede man med, at der var ca. 370.000 mennesker, der levede sammen uden at være gift. Dagens tal er vel snarere op imod en halv million, og det rejser selvfølgelig klart en lang række problemer.

Det, vi diskuterer i dag, er et skattespørgsmål, nemlig spørgsmålet om arveafgift: hvis to lever sammen og den ene dør, hvad gør man så? Som lovgivningen er i dag, kan det selv med den dispensationsmulighed, der er, faktisk være vanskeligt for den overlevende part at fortsætte et liv. Derfor hilser vi forslaget velkomment.

Jeg skal ikke gå i detaljer – dem kan man læse i selve lovforslaget og i bemærkningerne – men glæde mig over, at man siger, det skal gælde alle parforhold, både hvor det er to mennesker af samme køn og to mennesker af forskelligt køn eller eventuelt to ugifte søskende, der bor sammen, hvorimod SF ikke medtager kollektiver. Man sætter også en begrænsning med hensyn til beløbet: såfremt arvelodden udgør mere end 500.000 kr., skal reglerne i dette forslag kun finde anvendelse

[Jytte Hilden]

på de første 500.000 kr. Også det synes vi er småfornuftigt.

Jeg skal i den forbindelse nævne, at socialdemokratiet i sit beslutningsforslag nr. B 103 i denne samling har foreslået at nedsætte en kommission til at se på homoseksuelles situation i samfundet, og dette er netop et af de punkter, vi forestillede os skulle med. Dette beslutningsforslag er for øvrigt lavet i samarbejde med SF.

Det, der er brug for på dette område, er selvfølgelig et klart retskrav og ikke blot dispensationsmuligheder, der muligvis ikke kendes af dem, som i dag har mulighed for at søge denne dispensation. Forslaget henviser til nogle gode løsninger, som findes på lejelovgivningens område, og det vil være naturligt at bruge de samme afgrænsninger, når det gælder arveafgifter. Der skal være testamenteret, dvs. de to mennesker skal have en vis følelse af samhørighed.

Konklusionen må være følgende: nu har vi ventet i fire år, siden ægteskabskommissionen afgav sin betænkning, og så kan vi selvfølgelig godt bi lidt endnu, men tiden er vel inde til, at vi får en lovgivning på dette område. Samlivsforhold er forskellige, men det er ægteskaber sandelig også.

I socialdemokratiet er vi enige i sigtet med dette lovforslag. Vi vil i udvalget stille en lang række spørgsmål, men vil altså gerne være med til positivt at arbejde på dette område.

Collet (KF):

I modsætning til det forrige lovforslag fra SF, som vi behandlede her, må vi nok sige, at der ligger en sympatisk holdning bag dette lovforslag, som vi godt kan tilslutte os.

Der sker jo i disse år ganske betydelige ændringer i samlivsformerne rundt omkring, og det må være rimeligt at se på en ændring af selve forsørgerbegrebets indhold.

Nu er det jo, som der også er blevet sagt fra flere sider, meget vanskelige begreber at håndtere. Vi er ude på helt nye områder, og vi vil nok få en hel del afgrænsningsproblemer både af samlivs- og af familieforhold. Hvis man ændrer reglerne på dette område, skal man også sørge for at synkronisere det med andre former for lovgivning.

Kort sagt er der altså tale om ret komplicerede forhold her, og det må da være rig-

tigt, at vi ikke forhaster os med at lovgive på dette område, men, som skatte- og afgiftsministeren også var inde på, afventer arve- og gaveafgiftsudvalgets betænkning og på denne baggrund tager problemerne op til nærmere drøftelse.

Vi stiller os positivt til tankerne bag lovforslaget, men tror, at det er klogt at afvente udvalgets endelige betænkning, inden vi går i gang med at løse disse problemer.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Forslaget drejer sig jo om at sidestille alle samlivsformer med ægteskab, når det drejer sig om arveafgift. Man ønsker således også at henføre parforhold, søskende og andre slægtninge samt ægteskabslignende forhold mellem to af samme køn under dette forslag. Med den udvikling, der er sket i samfundet i de senere år, kan venstre være enig i, at der kan være megen grund til at se på, om arveafgiftslovgivningen bør ændres, men vi kan under ingen omstændigheder være med til at ændre en lov således, at man derefter kan begynde at tale om, at ægteviede folk er en minoritetsgruppe, der diskrimineres i lovgivningen. Dertil finder vi i venstre, at der af ministeren er påpeget en række eksempler i dette lovforslag på, at forslaget, som det her er udformet, skaber andre former for ulighed, ligesom vi mener, at man, når et sådant lovforslag skulle administreres i praksis, ville blive stillet over for en lang række afgrænsningsproblemer.

Vi har med tilfredshed noteret, at der er en betænkning fra arveafgiftsudvalget på vej, og vi vil afvente denne betænkning og derefter tage stilling til den rejste problematik.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre kan ikke støtte dette forslag fra SF. Vi er end ikke enige i sigtet og slet ikke i holdningen, og det vil jeg gerne understrege, da jeg nu har hørt en konservativ ordfører og en konservativ skatteminister stå her og bruge disse udtryk i forbindelse med forslaget. Vi finder, det er både ulogisk og forkert at trække retsvirkninger ned over hovedet på folk, som direkte har ønsket at være fri for ægteskabets retsvirkninger. Det er fuldstændig ulogisk, og vi finder det dertil direkte uretfærdigt, som også den tidligere ordfører var inde på.

[Aase Olesen]

Hvad er det, man gør? Man siger, at de mennesker, som ikke har lyst til at gifte sig, som ikke har lyst til at have sambeskatning, og som ikke har lyst til at have gensidig forsørgelsespligt, som altså på en række områder har økonomisk fordel af ikke at gifte sig, at de, hvis de kan bevise, at de har boet sammen i to år, skal være fri for den arveafgift, som andre skal betale.

Det undrer mig utrolig meget, at det konservative folkeparti kan gå ind for den tankegang som principielt rigtig. Det er den bedste måde at undergrave ægteskabet på, så kan man være enig eller uenig i ægteskabsregler og retsvirkningslov, og hvad ved jeg, men at høre herfra, at man fra konservativ side slutter op om SFs tankegang om at lave sådan en slags andenrangs ægteskab, undrer mig uhyre meget.

Forslaget som sådant er efter min mening uigennemarbejdet og inkonsekvent. Der er overhovedet ikke nævnt noget om, hvad man vil forstå ved samliv. Det er helt uinteressant at diskutere to år eller fem år, så længe man ikke kan definere, hvad man vil forstå ved samliv. Så siger man, man vil bruge den definition, som findes i lejeloven. Det er at springe over, hvor gærdet er lavest. Jeg synes, det havde været rart, om SF havde læst betænkning nr. 8 fra ægteskabsudvalget, hvor man simpelt hen siger, at man ikke kan definere, hvad man vil forstå ved ugifte sambøende.

Man har overhovedet ikke diskuteret problemet med hensyn til at sidde i uskiftet bo; det er i hvert fald en meget væsentlig side af problematikken, som man bare let og elegant springer hen over. Endvidere er forslaget inkonsekvent, når man alligevel bliver nervøs, hvis folk ejer mere end 500.000 kr. Hvis man mente det, man foreslog her, lavede man da ikke en undtagelse på 500.000 kr. Endelig er der spørgsmålet om arveafgift. Hvis man mener noget med dette forslag, hvorfor vil man så fritage folk for arveafgift? Det hænger overhovedet ikke sammen.

Ministeren siger, at han gerne vil ligestille parforhold. Det er noget vrøvl, fordi man dermed bare opnår ægteskaber af første rang og ægteskaber af anden rang, og det synes jeg egentlig en konservativ minister skulle holde sig for god til. Det, man skal ligestille, er selvfølgelig personer, og der er ikke anden udvej, når så mange mennesker vælger at bo

sammen uden at være gift, end at ligestille enkeltpersoner. Det koster penge, og det kan vi arbejde henimod, men der er ingen anden vej. Det kan ikke hjælpe, at vi begynder at tildele folk nogle retsvirkninger af en lov, som de ikke ønsker at leve under.

Vi mener, der bør være én eneste undtagelse, som vi også har gjort opmærksom på i ægteskabsudvalgets betænkning, og det er de par, som af juridiske grunde ikke kan gifte sig. Det er homofile, som vi er enige i arveafgiftsmæssigt bør behandles som ægtefæller. Derfor har det radikale venstre fremsat et forslag om partnerskab, som kommer til behandling senere i denne samling.

Vi mener, at vi i mellemtiden, indtil vi får denne ligestilling af personer, skal prøve at sanere lovgivningen. Et forslag til folketingsbeslutning om det emne – det er beslutningsforslag nr. B 66 – kommer til første behandling i morgen. På en række områder kunne man godt gøre noget for at få et mere entydigt husstandsbegreb og en bedre ligestilling mellem personer. Men det afgørende er, at vi ikke herinde går i den forkerte retning. Dette forslag er simpelt hen et skridt i den diametralt modsatte retning af den vej, vi skal.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Medens jeg er fuldstændig enig med fru Aase Olesen i den meget velbegrundede kritik, hun rettede mod lovforslaget i den foreliggende formulering, må jeg ærlig talt sige, at jeg synes, fru Aase Olesen skød totalt over målet med sine angreb på selve sigtet i lovforslaget.

Det drejer sig om enkelte mennesker i en bestemt situation, og det drejer sig om arveafgift. Man skal ikke tro, at hele ægteskabsinstitutionen står og falder med, at man laver nogle mere rationelle, nogle smidigere og nogle bedre regler i forbindelse med betalingen af arveafgift. Jeg er ganske enig med Fru Aase Olesen i spørgsmålet om, hvordan man skal vurdere ægteskabet, men på den anden side ved vi jo også, hvordan andre vurderer tingene, og det skal i hvert fald ikke være hverken skattereglerne eller arveafgiftsreglerne, der er motiverende for, hvorvidt folk gifter sig eller ej. Det var såmænd det eneste, jeg prøvede at give udtryk for i min tale; ellers tror jeg ikke der er nogen uenighed imellem os.

[Ministeren for skatter og afgifter]

Men jeg vil meget gerne arbejde sammen med fru Aase Olesen på, at alle personer får samme skattemæssige stilling i dette land, og jeg betragter hendes udtalelser som et tilsagn om, at fru Aase Olesen og hendes parti vil være med til at skaffe de penge, som det utvivlsomt vil koste.

Arentoft (FP):

Faktisk kunne jeg indskrænke min tale til at sige, at jeg er meget enig i det, som fru Jytte Hilden sagde. Vi er nødt til at følge med tiden, men vi mener selvfølgelig heller ikke, at man skal pille ved ægteskabsinstitutionen som institution. Men der er også situationer, hvor det er svært eller umuligt for nogle at gifte sig, som det er blevet nævnt; det gælder specielt de homofile, som der foreligger forslag om fra både socialdemokraterne og de radikale. De går sådan set med ind her, idet der udtrykkeligt i bemærkningerne står, at reglerne også skal omfatte samliv mellem mennesker af samme køn.

I lovforslagets tekst er nævnt en åremålsbegrænsning på to år, og jeg mener, man skal se lidt nærmere på, om det ikke bør være en 5-årig periode el. lign. Men jeg synes, sigtet i dette forslag er meget sundt, nemlig at mennesker, som har levet sammen og bygget et hjem op, og som måske har bil og sommerhus sammen osv., ved, at den ene ikke er i den situation at skulle aflevere næsten det hele i form af arveafgift, hvis den anden falder fra. Vi mener altså, der er meget sunde intentioner i dette forslag; bare sådan noget som, at man i bemærkningerne har fået en bestemmelse med om, at der kan dispenseres, hvis en af parterne på grund af alder eller sygdom er flyttet på plejehjem el. lign., synes jeg vidner om, at man har tænkt tingene ret godt igennem.

Der nævnes netop ordet »dispenseres«. Det synes jeg også er rigtigt anført i bemærkningerne, hvor der står: »En dispensationsbestemmelse kan ikke sikre den nødvendige tryghed for parterne, mens samlivsforholdet består.« Det er nemlig rigtigt, at man ikke ved, om der vil blive dispenseret, og derfor synes jeg, det er rimeligt, at der kommer til at foreligge nogle lovbestemmelser herom.

Men jeg vil også medgive, at det er et kompliceret område, og hvorvidt man overhovedet kan nå at færdigbehandle det i den

ne samling, ved jeg ikke. Men i alt fald er vi klar til at tage fat på det med positive øjne i udvalget.

Lenger (VS):

Jeg er meget uenig i de bemærkninger, som fru Aase Olesen fremsatte, men det er jeg villig til at se igennem fingre med i klar benovelse over, at vi for en gangs skyld hører, at det radikale venstre har et klart standpunkt; det bør virkelig understreges som noget positivt. Det er så positivt og så overraskende, at man vel næsten kan kalde den lejlighed, hvor det sker, for en egentlig happening.

Jeg mener ikke, at fru Aase Olesen har ret i karakteristikken af SFs forslag, for her er jo ikke tale om at tvinge nogen til nogle bestemte retsvirkninger. Det vil fortsat være sådan, at to personer, der har boet sammen uden at have indgået ægteskab, og som måske har ret til at kræve disse særlige lempelige arveregler, jo ikke har pligt til at bruge dem. Men får en ret til at anvende en af ægteskabets retsvirkninger, men det vil fortsat være et frivilligt valg.

Den eneste logiske konsekvens, jeg ser af fru Aase Olesens holdning, er, at man totalt må afskaffe også de eksisterende ægteskabsretsvirkninger, og det er en holdning, som vi principielt ville kunne støtte, således at man udelukkende tillagde ægteskabets virkninger som et kirkeligt begreb ud fra den holdning, at ægteskabet er helligt. Og lad det blive ved med det.

Men som situationen er, må vi nok forudsæ, at den principielle holdningsændring ikke er noget, der lader sig gennemføre på den korte sigt, og det er i hvert fald noget, som de mennesker, der lever papirløst, ikke kan slå sig til tåls med og ikke kan få ret megen gavn ud af.

SFs forslag rejser et meget centralt problem for op imod, ja vel endda mere end 10 pct. af befolkningen, og vi er meget positivt indstillet over for det. Som det er nævnt i begrundelsen, kan den overlevende part komme ud i en meget vanskelig økonomisk situation, hvis der skal betales arveafgift efter langt højere satser end af samlevende, der har indgået et egentligt ægteskab. Og som det har været nævnt af andre ordførere, eksisterer der allerede nu en mulighed for ned-

[Lenger]

slag i arveafgiften efter en konkret vurdering. Men her er vi enige med SF i, at dette ikke er tilstrækkeligt.

Af de argumenter, som SF har nævnt, vil jeg gerne fremhæve et enkelt, nemlig at man først får den endelige afgørelse, når man er blevet alene, og det giver naturligvis anledning til en meget ubehagelig situation i en periode, som kan være svær nok i forvejen. Men dertil kommer, hvad der er nok så væsentligt, at man ingen mulighed har for at vide, om man er købt eller solgt, mens tid er.

Jeg vil især fremhæve en af konsekvenserne af SFs forslag, nemlig at to personer af samme køn i dag overhovedet ikke har nogen mulighed og altid vil være i denne vanskelige situation, hvis den ene part dør. Det er for os at se et af de største fremskridt, som SFs forslag indeholder, og vi kan i princippet varmt støtte det, selv om vi gerne vil anerkende, at der eksisterer en række afgrænsningsmæssige problemer af den karakter, som ministeren var inde på.

Dog er der en enkelt ting i SFs forslag, vi ikke helt forstår, og det er denne tidsgrænse på 2 år som betingelse for at kunne arve indbyrdes mellem papirløse med den samme arveafgift som for ægtefæller. Her ser det ud, som om SF går med både livrem og seler, for det, som SF er ude på, er jo at kunne fastslå objektivt, at der foreligger et egentligt samhörighedsforhold, men samtidig foreslår SF, at der skal foreligge et testamente. Dette kunne vi i princippet godt stille os tilfredse med som tilstrækkeligt for at kunne fastslå, at der har foreligget et sådant samhörighedsforhold. Hvis der foreligger et testamente, hvoraf det fremgår, at arveladeren ønsker at lade den papirløse partner blive arving, og de to personer har haft en eller anden grad af fællesskab, som man nærmere kunne definere, mener vi ikke, det er nødvendigt at stille yderligere krav. Ud over nogle helt specielle situationer er der jo heller ikke tidsmæssige begrænsninger for den særlig lave arveafgift mellem ægtefæller, der har papir på det. Derfor vil vi foretrække, at 2 års kravet udgår eller i hvert fald begrænses i forslaget, sådan at den ligestilling, som forslaget foregiver at indføre, også kunne blive reel.

Men der er, som også andre har været inde på, en række praktiske problemer; det ændrer imidlertid ikke på, at vi mener, at

SFs lovforslag er godt, og vi vil meget gerne give vores principielle støtte til det.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg takker for tilslutningen fra et endda meget bredt flertal i dette ting, idet såvel socialdemokratiet som de konservative, fremskridtspartiet og VS sluttede op bag SFs forslag, i princippet i hvert fald. Jeg forstår holdningen sådan, at vi nu skal starte arbejdet, og at det så vil vise sig, om vi kan gøre det færdigt eller vi skal afvente den betænkning, ministeren oplyste er på vej. Hvis ministeren kan love, at der kommer et lovforslag i begyndelsen af næste samling, kan vi måske afvente dette, men i hvert fald må vi begynde at arbejde nu. Jeg er helt enig i fru Jytte Hildens betragtninger om, at vi nu har ventet længe nok, for det er et problem, der breder sig. For ganske få år siden var der relativt få par og mest blandt de yngre aldersklasser, men antallet af par er stærkt stigende også i de ældre aldersklasser.

Der kom enkelte tekniske indvendinger. Ministeren påpegede nogle få tilfælde, nemlig hvad der skulle ske, hvis der var tre søskende, ikke to, og der var udfærdiget testamente for to. Hensigten med forslaget er jo at favorisere parlignende forhold i meget bred almindelighed, og det vil sige, at der ikke er tale om at favorisere én enkelt, hvis mennesker ikke har tænkt på, at de lever i et parlignende forhold. Men i samme øjeblik et lovforslag er vedtaget med en bestemt retsvirkning, vil folk naturligvis indrette sig på det og formodentlig indrette deres testamente således, at de kan nyde godt af det. Men hvis de ikke ønsker at gøre det eller ikke er opmærksomme på det, kan de heller ikke. Det gælder så meget andet.

Ministeren påpegede, at der kunne være det problem, hvor der er børn, at det af børnene, der måtte være tillagt en større arvelod, ville falde ind under en billigere arveklasse. Dertil kan jeg sige, at forskellen på arveklasserne for børn og ægtefæller jo ikke er voldsomt stor, så det synes at være en forholdsvis beskeden retsvirkning.

Hr. Lenger spurgte, hvorfor vi har fastsat en 2 års grænse. Jeg vil gerne medgive hr. Lenger, at der derved bevares en forskel mellem ægteskab og papirløse, idet et ægteskab

[Rahbæk Møller]

jo kan indgås umiddelbart før døden og have retsvirkninger.

Vi har imidlertid fundet det hensigtsmæssigt at have denne grænse, fordi vi netop har opgivet at definere, hvad et papirløst samliv er. Der har fru Aase Olesen ret: det kan man ikke. Derfor har vi sat nogle kriterier, der er meget brede. Det gælder to personer, der bor sammen; det kan være et par af samme køn eller af modsat køn, det kan være to søskende, det kan være forældre og børn, det kan være onkel og nevø, det kan være hvad som helst andet. Netop fordi vi formulerer det så bredt, er vi nødt til at have en eller anden tidsgrænse; uden tidsgrænse åbner man for helt vilkårlig spekulation i omgæelse af arvelovens bestemmelser. Derfor har vi fundet det hensigtsmæssigt at sætte denne 2 års grænse.

To ordførere skilte sig markant ud, nemlig til dels fru Birthe Rønn Hornbech, der indtog en slags mellemstilling, og fru Aase Olesen, der var totalt imod forslaget, og som kom med et rasende udfald. Det er egentlig befriende, når nogen erklærer sig kontant uenig, og jeg deler hr. Lengers betragtning om, at det dog var rart at høre et konsekvent radikalt standpunkt for en gangs skyld.

Der er ikke andet for os end at konstatere, at vi altså er uenige. Fru Aase Olesen ønsker at bevare ægteskabet som noget separat og ønsker ikke nogen ligestilling mellem papirløse og papirægteskaber; det er jo et standpunkt. Der var et par misforståelser. Fru Aase Olesen konstaterede, at det ikke kunne defineres, hvad et fast samliv er. Det har jeg bekræftet, og derfor har vi brugt et meget bredt begreb, der omfatter papirløse ægteskaber og andre forhold.

Endvidere kritiserede fru Aase Olesen, at vi ikke havde overvejet, hvad der skulle ske med muligheden for at sidde i uskiftet bo. Jo, det har vi da så sandelig. Vi har ikke taget det med, og det er ganske velovervejet, for vi mener ikke, det skal med. Så vi har skam overvejet det problem.

Aase Olesen (RV):

Når hr. Rahbæk Møller siger, at han har overvejet det med uskiftet bo, men bare ikke har taget det med, skulle det vel ikke være, fordi det er næsten umuligt at definere i lovsform, eller hvad?

Hvis man vil stille ægtepar og ugifte samboende ens i det spørgsmål – og det vil ministeren altså, idet han vil arbejde i den retning – så vil jeg gerne spørge, om man vil ophæve reglerne om uskiftet bo, eller hvad man vil gøre. De omtalte søskende eller ugifte samboende kan jo have børn fra tidligere ægteskab eller børn født uden for ægteskab. Hvad vil man stille op med det problem? Man kan ikke bare sige, at man har overvejet det, men i øvrigt ikke vil røbe, hvordan det skal løses. Det er bare én lille, meget besværlig sag, som man bliver nødt til at tage stilling til, hvis man vil denne vej.

Jo, det radikale venstre ønsker ligestilling, og det sagde jeg også i mit første indlæg. Vi ønsker ligestilling mellem personer, så lovgivningen er neutral over for, hvilket parforhold man vælger at leve under. Men det skal ske ved af at ligestille personer, ikke ved at lave et førsterangs ægteskab med papir, som har ulemper og fordele, og et andenrangs eller andenrangs ægteskab, hvor man kun har fordelene.

Hvad med den gensidige forsørgelsespligt? Det fik jeg intet svar på.

Dernæst vil jeg gerne sige noget om den definition, man er kommet frem til. Man har valgt at tale om mennesker, der har boet sammen i to år. Ja men hvad vil det sige at bo sammen? Betyder det, at den ene ikke må have en anden folkeregisteradresse? Hvad med en logerende, der bor på 1. sal? Hvad med en husbestyrerinde? Jeg vil gerne have nogle svar på disse spørgsmål. Da det ser ud til, at der i dette folketing kan skabes flertal for lovforslaget, må der være nogen, der har et bud på de problemer, som ægteskabsudvalget ikke har kunnet give klare svar på. Jeg glæder mig meget over, at der i denne sal er folk, der kan give de svar.

Rahbæk Møller (SF):

Indledningsvis er jeg nødt til at stille fru Aase Olesen et spørgsmål. Fru Aase Olesen vil ligestille personer, uanset om de bor sammen eller ej. Er det dermed fru Aase Olesens hensigt simpelt hen at ophæve det, der hedder arveklasse A, så alle kommer under arveklassen for ubeslægtede, eller hvad er meningen? Jeg forstår det ikke.

Efter vores opfattelse eksisterer der et helt reelt problem, når to bor sammen og har en

[Rahbæk Møller]

fælles bolig og den ene dør; så skal den anden have mulighed for at blive i den fælles bolig. Det er et reelt menneskeproblem, uanset om man har papir på det eller ej, og det er det, vi tager sigte på at løse.

Vi har – nu skal jeg svare én gang til – taget stilling til det med uskiftet bo. Vi mener ikke, at reglerne om uskiftet bo skal overføres til papirløse. Vi synes ikke, det er rimeligt pludseligt at indføre nogle nye retsregler, der får virkning for børnene, hvis f.eks. den ene har børn, men det sidste par år af sit liv ønsker at bo sammen med et andet menneske. Derfor har vi ikke taget det med. Vi har overvejet det, men ikke taget det med. Var det svar nok?

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Det var det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 134:

Forslag til lov om omkostningsdækning af udgifter til sagkyndig bistand i skattesager.

Af Bernhard Baunsgaard (RV) m.fl.
(Fremsat 16/3 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Over for dette lovforslag, der er fremsat af det radikale venstre, har jeg samme følelse, som jeg har forstået fru Aase Olesen havde over for det tidligere behandlede lovforslag,

og jeg skal komme frem med mine bemærkninger i lige så afdæmpet form.

Lovforslaget går ud på, at udgifter, der er betalt til bistand i skattesager, skal godtgøres af det offentlige med 50 pct. af den betalte udgift. For at opnå godtgørelse skal der være tale om en skattesag, der efter sin art kan indbringes for landsskatteretten.

Der kan endvidere kun opnås omkostningsdækning for udgifter afholdt i forbindelse med skattesagens behandling for landsskatteretten eller for domstolene. Endelig stilles der visse krav til bistandsydernes faglige kvalifikationer. Såfremt forslaget vedtages, afskaffes den gældende fradragsret for bistandsudgifter i skattesager, hvad enten der er tale om – sådan må jeg forstå det – erhvervsdrivendes skattesager eller private personers skattesager.

Lovforslaget er en genfremsættelse fra forrige samling af det radikale venstres forslag om omkostningsdækning og svarer i øvrigt nøje til de ændringsforslag, som det radikale venstre stillede til regeringens lovforslag om fradragsret for udgifter til sagkyndig bistand i skattesager, et forslag, der som bekendt ikke fik tilslutning.

Som jeg anførte ved førstebehandlingen i forrige samling af lovforslaget om omkostningsdækning, er der nu – og det mener jeg nok burde have stået i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag – med landsskatterettens kendelse af 10. oktober 1983 skabt en klar og tilfredsstillende retstilstand på dette område. Vi er nu vendt tilbage til den retstilstand, som var gældende, før skattemyndighederne ændrede praksis i forbindelse med skattefradragsrettens ophævelse. Jeg har tidligere givet udtryk for, at jeg altid har kritiseret den praksis, man havde hos skattemyndighederne, og som jeg ikke følte der var grundlag for.

Uklarheden om den gældende retstilstand var oprindelig baggrunden for, at regeringen fremsatte sit lovforslag om fradragsret for udgifter til sagkyndig bistand i skattesager. Med landsskatterettens kendelse er der imidlertid nu sket en sådan afklaring, at vi kan klare os med et cirkulære fra statskattedirektoratet, som på en enkel og overskuelig måde angiver området for de fradragsberettigede udgifter. Allerede af denne grund finder regeringen det unødvendigt, at der skal lovgives på dette område.